

راه و توشه

فصل دوم

در فصل پیش دانستیم که جهان آفرینش با تمام وسعت و شگفتی‌هایی که دارد، برای این آفریده شده است که انسان از آن استفاده کند و با سرمایه‌های گرانقدری (مانند فرصت زندگی و توانایی اندیشیدن) که در اختیار دارد، به سوی بهشت الهی حرکت کند.

ما در این فصل، به بررسی کارهایی می‌پردازیم که می‌توانند ما را در رسیدن به هدفی که داریم یاری کنند.

فصل حاضر از سه درس تشکیل شده است که به ترتیب عبارت‌اند از: دین؛ گنج بی‌پایان، نردبان آسمان و یک فرصت طلایی.

🌀 **درس چهارم (دین؛ گنج بی‌پایان)** با نشان دادن برخی مشکلات جوامع بی‌دین، تأثیر دین در خوشبختی انسان‌ها و مسئولیت ما در برابر این نعمت بزرگ الهی را بیان می‌کند.

🌀 **درس پنجم (نردبان آسمان)** ضمن بیان برخی آداب نماز و فضایل آنها به آموزش احکام لباس و مکان نمازگزار خواهد پرداخت.

🌀 **درس ششم (یک فرصت طلایی)** ابتدا برخی ویژگی‌های ماه رمضان را برشمرد و سپس فواید روزه‌داری را بیان می‌کند و در انتها به احکام مربوط به روزه خواهد پرداخت.

دین؛ گنج بی پایان

باورتان می‌شود...

در قرن بیست و یکم، زمانی که بشر مدعی است به اوج پیشرفت رسیده است؛ در برخی از کشورهای بزرگ و پیشرفته‌ای که ما هر روز تصاویر ساختمان‌ها و اتوبان‌های بزرگ و زیبایی آنها را از تلویزیون می‌بینیم، اتفاقاتی می‌افتد که برای ما باورکردنی نیست. به عنوان مثال: در بزرگترین و پرجمعیت‌ترین کشورهای دنیا هنوز هم عده زیادی از مردم به پرستش حیوانات و بت‌های بی‌جان مشغولند؟

سالانه در سراسر جهان بیش از چهل میلیون نوزاد پیش از آنکه به دنیا بیایند به درخواست مادرانشان کشته می‌شوند. این کار وحشیانه در اغلب کشورهای بزرگ و پیشرفته دنیا کاملاً قانونی است!

در کشور آمریکا در هر ۳۱ ثانیه یک نفر به قتل می‌رسد! در این کشور سالانه بیش از هشتصد هزار کودک ناپدید می‌شوند که تنها اجساد نیمی از آنان پیدا می‌شود و از سرنوشت بقیه هیچگاه خبری بدست نمی‌آید!

در هر ساعت ۶۶۲ نفر در دنیا به خاطر مصرف مشروبات الکلی جان می‌دهند! اشغالگران صهیونیست اعضای داخلی بدن کودکان و نوجوانان فلسطینی را قبل از کشتن آنها در زندان‌ها از بدنشان جدا می‌کنند و می‌فروشند؟ در بعضی از کشورهای اروپایی بیش از نیمی از مردم به سگ‌هایشان بیش از خانواده‌شان علاقه دارند!

این وضعیت ناپسند شما را به یاد کدام بخش از تاریخ می‌اندازد؟

۱- جمعیت آمریکا حدود ۳۱۰ میلیون نفر است که طبق آمارهای رسمی وزارت دادگستری آمریکا و پلیس فدرال (FBI) مرگ و میر سالانه این کشور حدود ۴ میلیون نفر است. از این ۴ میلیون نفر سالانه بیش از یک میلیون نفر به قتل می‌رسند. آمارهای مربوط به کشور آمریکا از گزارش رسمی سایت وزارت دادگستری آمریکا (www.justice.gov) نقل شده است.

اوضاع جزیره العرب را در زمان جاهلیت به یاد دارید؟
در آن هنگام، صدایی که هرگز قطع نمی شد، صدای برخورد شمشیرها و ناله مادران داغ دار بود!
چه بسیار دختران معصومی که به جرم دختر بودن، بی رحمانه زنده به گور می شدند.
خوراک مردم، گوشت بدبوی مردار و هم نشین آنها مارها و سوسمارها بود.
خیانت به دیگران افتخار، و کشتار دیگران نشانه قدرت بود.
حضرت علی علیه السلام درباره این زمان می فرماید:

خداوند حضرت محمد صلی الله علیه و آله را در حالی برای هشدار به همه
جهانیان به پیامبری مبعوث کرد که شما بدترین روش زندگی را داشتید و در
بدترین خانه ها زندگی می کردید. آشامیدنی هایتان آلوده بود و غذاهایتان ناگوار،
خون یکدیگر را می ریختید، پیوند خویشاوندی را با بستگانتان از بین می بردید و
فسادها و گناهان شما را فرا گرفته بود.^۱

- ۱- به نظر شما چه شباهت هایی بین رفتار مردم در این دو زمان وجود دارد؟
- ۲- فکر می کنید علت این شباهت ها چیست؟

راه خوشبختی

پس از بعثت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در مدتی کوتاه همه چیز تغییر کرد.
مردمی که سال های طولانی دشمن یکدیگر بودند، با پذیرش دین آسمانی اسلام، برادران
دینی یکدیگر شدند و در سرزمینی که در آن تنها عده ای انگشت شمار توانایی خواندن و نوشتن
داشتند، در مدتی کوتاه هزاران دانشجو و استاد تربیت شد. در این سرزمین، دیگر کسی دختران را
زنده به گور نمی کرد، مجسمه های سنگی و چوبی عبادت نمی شد و کسی به خاطر رنگ پوستش
تحقیر نمی شد.

۱- نهج البلاغه، خطبه ۲۶.

اینها همه تنها گوشه‌ای از ثمرات بی‌شماری بود که دین برای مردم به ارمغان آورده بود.
قرآن کریم با یادآوری این موضوع مهم به مؤمنان می‌فرماید:

و اذْکُروا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلٰی یَکُم اذْکُنْتُمْ اَعْدَاءً فَالْفَ بَیْنَ قُلُوبِکُمْ فَاَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ اِخْوَانًا وَ کُنْتُمْ عَلٰی شَفَا مَحْفَرَةٍ مِنَ النَّارِ فَاَنْقَذْکُمْ مِنْهَا ^۱	و نعمت خداوند را بر خود یاد کنید، آن گاه که دشمن یکدیگر بودید و او دل‌هایتان را به هم مهربان ساخت و به لطف او برادر شدید. و شما بر لبه پرتگاهی از آتش بودید، پس شما را از آن رهانید.
---	---

اکنون پس از گذشت قرن‌ها، هنوز هم برخی گمان می‌کنند پیشرفت علمی آنها برای یافتن راه خوشبختی کافی است و برای همین خودشان را از راهنمایی خداوند مهربان بی‌نیاز می‌دانند و به تعالیم پیامبران بی‌توجهی می‌کنند. آنها برای رسیدن به خوشبختی هر راهی را آزمایش می‌کنند، اما باز هم نمی‌توانند خود را از وضعیت تأسف باری که در آن قرار دارند نجات دهند؛ چرا که تنها به تجربه و دانش محدود خود تکیه می‌کنند.
خداوند حکیم برای از بین بردن این تصور غلط می‌فرماید:

کَمَا اَرْسَلْنَا فِیْکُمْ رَسُوْلًا مِنْکُمْ یَتْلُو عَلَیْکُمْ اٰیٰتِنَا وَ یُزَکِّیْکُمْ وَ یُعَلِّمُکُمُ الْکِتٰبَ وَ الْحِکْمَةَ وَ یُعَلِّمُکُمْ مَا لَمْ تَکُوْنُوْا تَعَلِّمُوْنَ. ^۲ می‌آموزد.	در میان شما پیامبری از خودتان فرستادیم [که] آیات ما را برای شما بازگو می‌کند؛ و شما را پاک می‌سازد و به شما کتاب و حکمت می‌آموزد و آنچه را نمی‌توانستید بیاموزید به شما
--	---

بنابراین، ارزش دین وقتی بیشتر مشخص می‌شود که بدانیم، اگر پیامبران راه درست

۱- سوره آل عمران، آیه ۱۰۳.

۲- سوره بقره، آیه ۱۵۱.

خوشبختی را بیان نمی کردند، ما هرگز نمی توانستیم خودمان این راه را پیدا کنیم. کسانی که به راهنمایی های دین اعتقاد دارند، همواره به درستی راه خود اطمینان دارند و بدون هیچ ترس و اضطرابی به حرکت خود به سوی هدف ادامه می دهند. آنها به خوبی می دانند که هیچ یک از دستورات دین بی دلیل و بی فایده نیست و حتی اگر ما از علت آنها هم بی خبر باشیم، باز هم عمل کردن به این دستورات ضامن سعادت ما خواهد بود. برای نمونه در ماه مبارک رمضان که مردم به مسائل دینی اهمیت بیشتری می دهند و کمتر دچار غفلت و وسوسه شیطان می شوند، آمار جرم های مختلف در کشور ما ایران از ۳۰ تا ۸۰ درصد نسبت به ماه های دیگر کاهش می یابد.

همه ما در حال پیمودن مسیری طولانی به طرف بهشت هستیم که قبلاً این راه را نرفته ایم و با آن آشنایی نداریم. پیمودن این راه بدون یک راهنمای آگاه و دلسوز، درست مانند امتحان دادن درسی است که تاکنون نخوانده ایم.

به همین دلیل خداوند مهربان پیامبرانی را به کمک ما فرستاده است که خودشان راه را به درستی می شناسند و به ما نیز یاد می دهند که برای رسیدن به مقصد، چه چیزهایی را باید همراه خود ببریم و چه چیزهایی را نباید همراه داشته باشیم.

با توجه به اهمیت و تأثیر بی نظیر دین در خوشبختی انسان، وظیفه ما نسبت به دین چیست؟

دفاع از دین

با نگاهی به تاریخ اسلام درمی یابیم که مسلمانان از ابتدای ظهور اسلام، همواره از دین خود — که آخرین و کامل ترین دین الهی است — با تمام توان محافظت کرده اند. آنان می دانستند دین تنها راه رسیدن به سعادت دنیا و آخرت است، به همین دلیل، آن را از جان خود عزیزتر می دانستند و هرگاه احساس می کردند خطری دین را تهدید می کند، با فدا کردن جانشان به دفاع از دین خدا برمی خاستند.

این فداکاری تنها مربوط به زمان های گذشته نیست و تا وقتی شیطان و سربازانش برای نابودی دین نقشه می کشند، ما نیز موظفیم با هوشیاری از آن پاسداری کنیم.

مقاومت هشت ساله جوانان مؤمن کشور عزیزمان ایران، در برابر ارتش صدام، نمونه‌ای روشن از این مسئولیت مهم است. نوشته ذیل قسمتی از وصیت‌نامه یکی از شهیدان دفاع مقدس است که مانند صدها هزار شهید دیگر، جان پاکش را برای دفاع از دین خدا فدا کرد:

... من به خاطر این به جبهه آمدم که من ردم هر آن در خطر است. اسلام در خطر است. چون مسلمان بودم و باید از اسلام و میهنم دفاع می‌کردم. در طول تاریخ برای پابرجا ماندن دین اسلام، قربانیان زیادی داده شده است، مثل امام حسین علیه‌السلام و اصحابش و مثل شهدای ما در جبهه. پس بر من واجب بود تا از آن دفاع کنم. اسلامی که با سقن‌های بسیار نگهداشته شده و مسلمانان (برای دفاع از آن) استقامت می‌کردند، بر من واجب بود از آن دفاع کنم...!

بیشتر بدانیم

هر کس برای اولین بار او را می‌دید متوجه می‌شد که شانۀ‌اش با شانۀ افراد سالم فرق دارد. زنان و دختران جوان با اینکه چند بار ماجرای جنگ اُحد را شنیده بودند، اما خیلی دوست داشتند که خود «تُسیبه» ماجرای دستش را برای آنها تعریف کند ...

«آن وقت‌ها اگر جنگی پیش می‌آمد، زنان نیز تا نزدیک میدان جنگ می‌آمدند و به مداوای مجروحان و آب دادن به رزمندگان و ... می‌پرداختند. روز جنگ، وقتی شوهر و دو پسر م به همراه پیامبر خدا عازم اُحد شدند، من هم مشک آب را به همراه پارچه‌هایی برای بستن زخم مجروحان برداشتم و به راه افتادم. در آن لحظات فکر هر چیزی را می‌کردم جز جنگیدن! آن روز مسلمانان با اینکه خیلی کمتر از کفار بودند، اما در ابتدای جنگ توانستند کفار را به سختی شکست بدهند و آنها را فراری بدهند. عده‌ای از مسلمانان به گمان

۱- بخشی از وصیت‌نامه شهید رمضان عامری که در سال ۱۳۶۷ در جبهه‌های نبرد دفاع مقدس به شهادت رسید.

اینکه کار دیگر تمام شده است، سلاح‌ها را به زمین گذاشتند و به جمع‌آوری غنیمت مشغول شدند. حتی نگهبانان گردنه حساس احد که پیامبر به آنها دستور داده بود به هیچ عنوان جایشان را ترک نکردند، وقتی بقیه مسلمانان را در حال جمع غنیمت دیدند، از گردنه پایین آمدند و مانند بقیه مشغول جمع‌آوری غنیمت برای خودشان شدند.

کفار که از دور این ماجرا را دیدند، با هم متحد شدند و ناگهان از پشت سر مسلمانان، یعنی از همان گردنه احد، مسلمانان بی سلاح را غافلگیر کردند و به آنان حمله کردند. عده زیادی کشته شدند، عده‌ای مجروح شدند و بقیه هم فرار کردند. فقط تعداد اندکی از مؤمنان واقعی مانند علی ابن ابی طالب و حمزه اطراف پیامبر را گرفتند و به جنگ با مشرکان پرداختند.

شرایط خیلی سختی بود. خیلی نگران بودم. خدایا، نکند برای پیامبر اتفاقی بیفتد؟! احساس کردم دین در خطر است. اگر کافران آن چند مسلمان را هم از پای درآورند، دیگر از دین من چیزی باقی نمی‌ماند.

نتوانستم تحمل کنم. مشک را به زمین انداختم و به طرف میدان دویدم.

یکی از کفار را دیدم که فریاد می‌زد: محمد کجاست؟ خود محمد کجاست؟

خودم را به او رساندم و چند ضربه شمشیر نثارش کردم. ناگهان دیدم دو زره روی هم پوشیده است و ضربات من اثر زیادی بر او نداشته است. با شمشیرش ضربه محکمی

بر شانه من زد که خون از دستم فواره زد.
 پیامبر خدا در حالی که خودش مشغول دفاع بود، یکی از پسرانم را صدا زد و فرمود:
 زود برو و زخم مادرت را ببند.
 پسرم زخم شانه‌ام را بست. شمشیرم را برداشتم و دوباره خودم را به پیامبر رساندم.
 مشغول جنگ بودم که یکی از پسرهایم مجروح شد. فوراً خودم را به او رساندم و
 زخمش را بستم و به او گفتم: زود باش خودت را کنار پیامبر برسان...
 جنگ احد که تمام شد، پیامبر برای اطمینان از وضع دشمن دستور تعقیب آنها را
 صادر کرد، ولی من که چند جای بدنم زخمی شده بود و خون زیادی هم از بدنم رفته
 بود، دیگر نتوانستم ادامه دهم و در حالی که دیگر امیدی به زنده ماندنم نبود، با هر
 زحمتی که بود از میدان جنگ بیرون آمدم.
 آن روز وقتی سپاه اسلام به مدینه بازگشت، رسول گرامی اسلام، پیش از اینکه به
 خانه‌اش برود کسی را به منزل ما فرستاد تا از حال من باخبر شود.
 وقتی شنیدم که پیامبر خدا از شنیدن این خبر که نسبیبه زنده است چقدر خوشحال
 شدند، از شادی در پوست خودم نمی‌گنجیدم.
 با خودم گفتم: درست است که مجروح شدم و شانه‌ام درد زیادی دارد، ولی در
 عوض تا جایی که توانستم از پیامبر خدا و دین خودم دفاع کردم. این خیلی مهم‌تر از
 سلامتی نسبیبه است...»^۱

- ۱- آیا انسان می‌تواند بدون استفاده از دستورات خداوند همه نیازها و خطرهای راه سعادت را پیش‌بینی کند؟ توضیح دهید.
- ۲- توضیح دهید که راهنمایی‌های پیامبران چگونه باعث خوشبختی انسان در دنیا و آخرت می‌شود؟
- ۳- به نظر شما اگر مسلمانان نسبت به راهنمایی‌های دین خود بی‌توجه باشند، چه سرنوشتی در انتظار آنها خواهد بود؟ آیا وضعیت آنها با مردم کشورهای بی‌دین تفاوتی خواهد داشت؟

۱- برداشت از داستان راستان استان مطهری (به نقل از شرح ابن ابی الحدید، ج ۳، ص ۵۶۸ تا ۵۷۰).

نردبان آسمان

امیرمؤمنان حضرت علی علیه السلام می فرماید:

«ای مردم، مراقب نمازهایتان باشید و خودتان را با نماز به خدا نزدیک کنید. آیا نمی شنوید که وقتی از دوزخیان می پرسند چه چیزی شما را به دوزخ کشانید، می گویند: «ما از نمازگزاران نبودیم»؟ بدرستی که نماز، گناهان را مانند برگ‌های پاییزی فرو می ریزد و غل و زنجیر گناهان را از گردن‌ها می گشاید. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله نماز را به چشمه آبی تشبیه کرده است که در برابر خانه کسی جریان داشته باشد و او هر شبانه روز، پنج مرتبه خود را در آن شست و شو دهد؛ پس هرگز آلودگی در بدن او باقی نمی ماند.»^۱

در میان احکام اسلام هیچ موضوعی نیست که به اندازه نماز مورد تأکید و سفارش پیشوایان دین قرار گرفته باشد. این عبادت بزرگ در دین اسلام از چنان اهمیتی برخوردار است که از آن به عنوان ستون دین و معراج^۲ مؤمنان یاد شده است و ترک آن می تواند انسان را به مرز هولناک کفر و بی ایمانی بکشاند.

اما باید ببینیم هر نمازی می تواند باعث بالا رفتن ما به سوی خدا شود؟
ما باید چگونه نماز بخوانیم که مورد توجه بیشتر خداوند قرار بگیریم؟

آداب نماز

در سال گذشته با برخی از آداب نماز آشنا شدیم. به جای آوردن نماز در اول وقت، پوشیدن لباس‌های تمیز و مرتب کردن ظاهر در نماز از این آداب بودند.

در این درس به برخی دیگر از آداب و احکام نماز خواهیم پرداخت که عمل به آنها می تواند نماز را نزد خداوند ارزشمندتر سازد.

۱- نهج البلاغه، خطبه ۱۹۹. ۲- معراج: وسیله بالا رفتن به سوی خداوند.

خواندن اذان و اقامه قبل از نماز

حضرت علی علیه السلام می فرماید:

کسی که اذان و اقامه بگوید و به نماز بایستد، دو صف از فرشتگان پشت سر او به نماز می ایستند که ابتدا و انتهای این دو صف دیده نمی شود، و کسی که فقط اقامه بگوید و نماز بخواند، پشت سرش یک صف از فرشتگان به نماز می ایستند.^۱

این حدیث نورانی به خوبی نشانگر اهمیت و ارزش والای اذان و اقامه در تکمیل نماز است. محتوای اذان و اقامه را به یاد دارید؟ خداوند را از همه بزرگ تر شمردن، شهادت به یگانگی خداوند، شهادت به پیامبری حضرت محمد صلی الله علیه و آله و .... این موضوعات مهم ترین عقاید همه مسلمانان جهان است که به عنوان شعار اسلام، هر روز و شب و در وقت هر نماز، با صدای بلند در آسمان شهرها و روستاهای کشورهای اسلامی طنین انداز می شود. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله درباره این عمل ارزشمند می فرماید:

بخشی از ثواب نماز همه نمازگزاران، سهم مؤذنی است که مردم با صدای اذان او به نماز ایستاده اند.^۲

سفارش های بزرگان دین به اذان گفتن سبب شده است اذان گویی عملی پسندیده و قابل تقدیر به شمار آید، به گونه ای که همواره مؤذنان، امین و مورد اعتماد مردم بوده اند و از اعتبار ویژه ای نسبت به دیگران برخوردارند.

نماز خواندن در مسجد

نماز خواندن در مسجد، یکی دیگر از آداب نماز است که باعث توجه بیشتر خداوند به

۱- وسائل الشیعة ج ۵، ص ۳۷۳.

۲- وسائل الشیعة ج ۵، ص ۳۷۱.

نمازگزار می شود و لطف و رحمت بیشتر او را به دنبال می آورد. انسان وقتی به مسجد می رود در حقیقت میهمان خداست و روشن است که هیچ کس در پذیرایی از میهمانان خود، از خداوند بزرگ توانا تر نیست.

امام صادق علیه السلام می فرماید:

به مسجد آمدن را جدی بگیرید؛ چرا که مساجد خانه های خداوند در زمین هستند و هر کس با طهارت به مسجد برود خداوند او را از گناهانش پاک می کند و [نام] او را در میان زائران خود می نویسد.^۱

فعالیت کلاسی

ضمن مشورت با دوستانتان در کلاس، توضیح دهید که چه فرقی بین آداب نماز و احکام واجب نماز وجود دارد؟ برای پاسخ به این پرسش می توانید از دبیر محترمتان کمک بگیرید.

شرایط نماز صحیح

نماز جماعت که تمام شد، سعید از صف پشتی آمد و کنار من نشست:

- سلام

همین طور که داشتم تسبیحات حضرت زهرا سلام الله علیها^۲ را می گفتم با او دست دادم و جوابش را دادم.

سعید که انگار می خواست حرف مهمی بزند، همین طور چشم به من دوخته بود تا تسبیحات را تمام کردم. بلافاصله گفت:

هیچ می دانی باید نمازت را دوباره از اول بخوانی؟

- چرا؟

۱- امالی صدوق، ص ۳۵۸.

۲- تسبیحات حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها یعنی گفتن الله اکبر (۳۴ مرتبه)، الحمد لله (۳۳ مرتبه) و سبحان الله (۳۳ مرتبه)

- برای اینکه نمازی که الآن خواندی باطل بود!
خیلی تعجب کردم. دوباره پرسیدم: چرا؟
- برای اینکه پشت آستین پیراهنت خونی شده و با لباس نجس نمی‌شود نماز خواند.
تو مطمئنی؟
- باور نمی‌کنی؟ اینجاست، ببین.
با زحمت پیراهنم را چرخاندم و آن را دیدم. درست می‌گفت ولی خیلی کم بود. شاید یک قطره بود.
- ولی این که خیلی کوچک است. مطمئنی این مقدار خون نماز را باطل می‌کند؟
- کاری ندارد، برویم از حاج آقا بپرسیم.
با هم رفتیم و کنار آقای علوی امام جماعت مسجدمان نشستیم. وقتی که بعد از سلام و احوال‌پرسی ماجرا را برای او تعریف کردیم، حاج آقا گفت:
ببینید بچه‌ها؛ اگر نماز گزار قبل از نماز بفهمد که لباس یا بدنش نجس شده است و با همان وضعیت نماز بخواند نمازش باطل است. از این گذشته اگر هم بفهمد لباس و بدنش نجس شده است ولی بعداً فراموش کند، آن را پاک کند و در همان حال نماز بخواند، باز هم نمازش باطل خواهد بود. اما اگر نماز گزار قبل از نماز نداند که لباس یا بدنش نجس شده است و بعد از نماز بفهمد، نمازش صحیح است و فقط برای نمازهای بعدی باید آنها را پاک کند.
- ببخشید حاج آقا، یعنی نماز علی باطل نیست؟
- نخیر. چون اولاً خودش در حال نماز از نجس بودن لباسش خبر نداشته و از این گذشته خونی که روی لباس علی آقا ریخته از یک سکه کوچک^۱ کمتر است.
سعید گفت: پس من چند روز پیش که برادر کوچکم را بغل کرده بودم و لباسم کمی نجس شد، لازم نبود آن را برای نماز می‌شستم؟
- این مقدار بدون اشکال فقط درباره خون است؛ یعنی اگر لباس و یا بدن شما با نجاسات دیگر برخورد کند، حتی اگر یک قطره هم باشد، حتماً باید قبل از نماز آن را پاک کنید.
- حاج آقا ببخشید؛ من شنیده‌ام اگر جوراب کسی نجس باشد، می‌تواند با آن نماز بخواند. این درست است؟

- نماز خواندن با جوراب، کلاه و یا دستکش نجس که لباس به حساب نمی‌آیند اشکالی ندارد، به این شرط که خشک باشند و نجاست آنها به بدن و لباس‌های دیگر سرایت نکند. علاوه بر اینها،

۱- این اندازه تقریباً به اندازه یک بند از انگشت سبابه انسان است.

مکان و لباس نمازگزار شرایط دیگری هم دارد که باید به آنها توجه داشته باشیم:

اول: علاوه بر لباس و بدن نمازگزار، مکان نمازگزار (یعنی چیزی که فرد بر آن سجده می کند) هم باید پاک باشد و سجده کردن بر اشیای نجس، نماز را باطل می کند.

دوم: اگر نمازگزار در مکان غصبی^۱ نماز بخواند، نمازش باطل است و باید در مکان دیگری، دوباره آن نماز را به جای آورد.

سوم: لباس نمازگزار نباید غصبی باشد و حتی اگر دکمه ها و یا تنها بخشی از لباس نمازگزار نیز غصبی باشد، نماز با آن لباس ها باطل خواهد بود.

چهارم: اگر کسی با پولی که از راه حرام به دست آورده لباسی بخرد، نمی تواند در آن لباس نماز بخواند.

پنجم: استفاده از زیورآلات طلا — مانند انگشتر و یا گردنبند — برای مردان حرام است و استفاده کردن از این وسایل در هنگام نماز، باعث باطل شدن نماز مردان می شود.

ششم: نماز خواندن با لباسی که از پوست، مو و یا اجزای دیگر حیوانات حرام گوشت تهیه شده باشد، صحیح نیست و حتی اگر بخش های کوچکی از اجزای این حیوانات همراه نمازگزار باشد، نماز او باطل خواهد بود.

۱- مکان غصبی به مکانی گفته می شود که صاحبش راضی به حضور دیگران در آن مکان نباشد.

با توجه به آنچه خواندیم، کدامیک از نمازهایی که در جدول زیر آمده صحیح و کدامیک باطل است؟

باطل	صحیح	حکم نماز کسی که این گونه نماز می خواند
		۱- با لباس خیس روی فرش نجس نماز می خواند.
		۲- بدنش نجس شده است ولی خودش نمی داند و نمازش را همین طور می خواند.
		۳- با جوراب نجس و خشک نماز می خواند.
		۴- پاهایش خیس است و در همین حال جوراب نجسی به پا می کند.
		۵- بعد از ادرار کردن فراموش کرده که محل نجس بدن را با آب شست و شو دهد.
		۶- کمربندش از چرم گاو است.
		۷- پس از تماس با گربه، مقداری از موهای گربه روی لباسش باقی مانده است.
		۸- با پولی که رشوه گرفته است، لباسی خریده و با آن نماز می خواند.

اول نماز

سپهبد شهید علی صیاد شیرازی می گوید:

در زمان جنگ ایران و عراق روزی به همراه رئیس جمهور، رئیس مجلس، وزیر دفاع و فرمانده کل سپاه پاسداران برای بررسی اوضاع جبهه‌ها در منزل امام خمینی (ره) بودیم. ایشان نشسته بودند و ما هم دور ایشان به صورت نیم دایره نشسته بودیم. همین طور گرم گفت و گو بودیم که در میان صحبت‌ها ناگهان امام از جایشان بلند شدند و به طرف اتاق کناری رفتند.

یکی از حضاران که نگران حال امام بود بلافاصله پرسید: آقا کسالتی پیش آمده است؟

امام فرمودند: «خیر، وقت نماز است.»
این جمله را با چنان لحنی گفتند که
من به ذهنم رسید تا به حال این طور به
فکر نماز نبوده‌ام! بعد به ساعتی نگاه کردم،
دیدم هنوز چند دقیقه‌ای به اذان ظهر باقی
مانده است.^۱

خودت را امتحان کن

- ۱- اگر کسی بعد از نماز بفهمد که بدن یا لباسش نجس بوده است، آیا واجب است نمازش را دوباره بخواند؟ توضیح دهید.
- ۲- کسی که کف پاهایش خیس است، آیا می‌تواند بر روی فرش نجس نماز بخواند؟
- ۳- استفاده از گردنبند و انگشتر طلا:
  - نماز مردان و زنان را باطل می‌کند.
  - فقط نماز زنان را باطل می‌کند.
  - برای مردان حرام است و نماز آنان را باطل می‌کند.
  - استفاده از آنها هیچ ارتباطی به نماز مردان و زنان ندارد.

پیشنهاد

مواردی وجود دارد که حتی اگر نمازگزار در حال نماز هم بفهمد لباس و یا بدنش نجس شده است، نمازش درست است و باید آن را ادامه دهد؛ مثلاً کسی که برای پوشاندن بدنش تنها یک لباس دارد و آن هم نجس شده است، می‌تواند با همان لباس نمازش را بخواند.
با افراد آگاه مشورت کرده و به کمک آنها سه مورد دیگر از این موارد را بیابید و آنها را در کلاس بازگو کنید.

۱- اقتباس از کتاب برداشت‌هایی از سیره امام خمینی (ره)، ج ۳، ص ۶۲.